

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ
В СИСТЕМІ МЕВ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ»**

24 – 25 червня 2021 року

Ужгород
2021

УДК 339.9(063)

У 45

За загальною редакцією:

Палінчак М. М. доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин УжНУ.

Химинець В.В. доктор економічних наук, завідувач сектору досліджень Західного регіону у м. Ужгород НІСД.

Король М.М. кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин УжНУ, заступник декана з наукової роботи.

Рецензенти:

Мікловда В. П., доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України.

Філіпенко А.С., доктор економічних наук, професор, професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Т.Г. Шевченка, академік АН ВШ України.

Остапець Ю.Л. доктор політичних наук, професор.

Україна в системі європейської економічної і політичної інтеграції: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 24-25 червня 2021 року) За заг. ред.: М. М. Палінчак, В. В. Химинець, М.М. Король, – Ужгород: РІК-У, 2021. – 184 с.

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «**Виклики та можливості в системі МЄВ в умовах глобальних трансформацій**» (24-25 червня 2021 року, м. Ужгород), у яких розглядаються проблеми економічної теорії та історії економічної думки, світового господарства і міжнародних економічних відносин, економіки та управління національним господарством, економіки та управління підприємством та інші питання.

Матеріали видані за сприянням Національного інституту стратегічних досліджень.

УДК 339.9(063)

ISBN 978-617-8046-20-0

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021

ЗМІСТ

Розділ 1.СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.....	7
<i>Бідзіля Д.І., Рошко С. М.</i> РОЛЬ КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ	7
<i>Бобровицький А.В., Бобровицька А.А.</i> НАСЛІДКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ – СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ .	12
<i>Варшава Н.В.</i> КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	16
<i>Ерфан Є.А.</i> ВИГОДИ І ВИТРАТИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ ВІД ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ	20
<i>Заяць М.Т.</i> ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ КРАЇНАМИ-СУСІДАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	24
<i>Король М.М., Посипанко О.А.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ КИТАЮ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ТАРИФНОЇ КОНФРОНТАЦІЇ	28
<i>Кушнір Н.О.</i> ДИНАМІКА І СТРУКТУРА ГЛОБАЛЬНИХ ПОТОКІВ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	33
<i>Лапа І.В., Котлярова Д.Р.</i> ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	37
<i>Майборода Ю.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ВЕЛИКИХ КРАЇН У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ.....	40
<i>Машкара-Чокнадій В.В.</i> ЗМІНИ У ЗОВНІШНЬО-ТОРГОВЕЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ COVID-19	44

<i>Островська М.Я.</i> ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ.....	48
<i>Петрик В.В.</i> РОЛЬ РЕКЛАМНИХ ПОСЛУГ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	52
<i>Радиш О.І.</i> ЕКОНОМІЧНІ СТРАТЕГІЇ В ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ СЛОВАЧЧИНИ.....	55
<i>Саакадзе Л.В.</i> КРЕДИТНО-ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ: АДАПТАЦІЯ ЧЕРЕЗ РЕФОРМУВАННЯ.....	59
<i>Химинець В.В.</i> ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ МЕВ.....	62
<i>Цалан М.І.</i> ЕКОНОМІЧНА ТУРБУЛЕНТНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	67
<i>Цімболинець Г.І.</i> ПЕРЕДУМОВИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В КАРПАТСЬКОМУ ЄВРОРЕГІОНІ....	71
<i>Шинкар В.А., Рошко С.М.</i> РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ В ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПЕРІОД.....	76
<i>Шоля Р.І.</i> ЦЕНТРИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЇХ РОЛЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ.....	80
Розділ 2. ГУМАНІТАРНІ НАУКИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ.....	84
<i>Бокоч В.М.</i> РЕЛІГІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	84
<i>Гарашук О.В., Куценко В.І.</i> АНДРАГОГІКА В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ – ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	88
<i>Кальницька М.А.</i> СИСТЕМНІ ВАДИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ.....	92
<i>Казакова Л.О.</i> КОНСТИТУЦІЙНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	99
<i>Капітан Л.І.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ.....	108

<i>Манайло-Приходько Р.Ю.</i> ТРАНСКОРДОННІ ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНИХ КОРДОНАХ УКРАЇНИ ТА ЄС.....	112
<i>Новакова О.В.</i> БОРОТЬБА З ДЕЗИНФОРМАЦІЄЮ ЯК СУЧАСНИЙ ТРЕНД РОЗВИТКУ МЕДІАСЕРЕДОВИЩА	117
<i>Палінчак М.М., Бокоч В.М.</i> ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У РЕЛІГІЙНО – ЦЕРКОВНІЙ СФЕРІ.....	121
<i>Палінчак М.М., Була С.П.</i> КАРПАТСЬКИЙ ЄВРОРЕГІОН – ОСНОВНА ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	125
<i>Палінчак М.М., Лешанич М.М.</i> ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ТА МОДЕЛЬ ІНДЕКСУ ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ	129
<i>Палінчак М.М., Мегела Р.Р.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ЦЕРКВИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ	133
<i>Палінчак М.М., Стеблюк С. В., Гжещук Владислав.</i> СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА	136
<i>Палінчак М.М., Пал Ш.Ш.</i> ДЕРЖАВА І ЦЕРКВА В ПОЛЬЩІ.....	141
<i>Савка В.Я., Басараб Н.В.</i> МІСЦЕ ШВЕЦІЇ У ПРОЦЕСАХ ГНУЧКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄС У РАМКАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ (ЄВС)	145
<i>Стебляк Д.М.</i> ДЖ. БАЙДЕН: ПОЛІТИКА, ЦЕРКВА, РЕЛІГІЯ	149
<i>Яцина П.Е.</i> ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ В ПОЛЬЩІ 2015 ТА 2019 рр.: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	152
Розділ 3. ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ	160
<i>Девіцька А.І., Курах Н.П.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	160

<i>Зимодря І.М.</i> НАЦІОНАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ ЯВИЩ ЛІТЕРАТУРНОЇ РЕЦЕПЦІЇ	164
<i>Калинич І.Й.</i> ВИКЛИКИ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ЯК ПОЗАМОВНИЙ ФАКТОР, ЩО СПРИЯЄ ВИНИКНЕННЮ НОВИХ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ.....	168
<i>Есенова Е.Й.</i> ТИПИ МОВНИХ КОНТАКТІВ	172
<i>Карпюк Ф.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ КОМПАРАТИВНИХ ФРАЗЕМ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	176
Розділ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	180
<i>Сторонянська І.З., Беновська Л.Я.</i> ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ РЕГІОНІВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ...	180

УДК 8.1 : 81.34 : 81.35

Есенова Е.Й.
старший викладач
кафедри теорії та практики перекладу
Ужгородського національного університету

ТИПИ МОВНИХ КОНТАКТІВ

Анотація. Дослідження присвячене проблематиці взаємодії мов. Аналізується зокрема її соціологічний аспект, а саме мовні контакти. Визначається суть мовних контактів та їх роль в житті мовних колективів та окремих носіїв мови. Подається класифікація мовних контактів за різними критеріями.

Ключові слова: мовні контакти, мова реципієнт, двомовність, інтерференція, змішування мов, казуальні мовні контакти, перманентні мовні контакти.

Взаємодію мов як родове поняття необхідно розглядати у трьох аспектах: 1) мовні контакти (соціологічний аспект); 2) двомовність (психологічний аспект); 3) інтерференція (лінгвістичний аспект). Розглянемо детальніше соціологічний аспект мовної взаємодії.

Мовні контакти, як ми вже підкреслювали, є однією з найважливіших сторін міжнародного спілкування. Вони є необхідною умовою і одночасно наслідком розвитку політичних, культурних, торгових зв'язків між народами. Перша спроба визначити термін «мовні контакти» належить У. Вайнрайху: «Дві або декілька мов знаходяться у контакті, якщо ними поперемінно користується одна й та сама особа» [3, с. 22]. І хоча це визначення має суто психолінгвістичний характер (воно

відштовхується від здатності індивіда спілкуватися двома мовами), сам дослідник розуміє мовний контакт значно ширше, включаючи в нього як лінгвістичні, так і соціолінгвістичні аспекти. Дуже подібне визначення мовного контакту дає й Е. Хауген, розуміючи під ним «використання двох або більше мов двомовними носіями» [6, с. 61].

Інше, соціолінгвістичне, визначення мовних контактів дає Д.В. Будняк: «Мовні контакти – різноманітні історичні типи мовної взаємодії соціумів (мовних груп), які призводять до зміни мовної ситуації в певному етнографічному регіоні» [2, с. 13]. Позамовні фактори, які стимулюють мовні контакти, включають економічний та політичний уклад, релігію, матеріальну і духовну культуру, історію, етнографію, психологічний уклад. Виходячи з цього, П.М. Лизанець дає таке визначення: «Мовний контакт як реальний та необхідний факт дійсності є суспільним процесом, який характеризує міжмовні відносини, що базуються на єдності індивідуальних мовних фактів та фактів екстралінгвістичного характеру» [5, с. 6]. Поняття «мовні контакти» мовознавець розглядає в широкому плані, включаючи сюди різноманітні мовні зв'язки на різних мовних рівнях, які склались як між генеалогічно спорідненими, типологічно близькими, так і неспорідненими, типологічно віддаленими мовами.

Мовний вплив при взаємодії мов здебільшого має односторонній характер: з двох контактуючих мов лише одна зазнає помітного впливу іншої. Але аналіз мовної діяльності двомовців дозволив Ю.О. Жлуктенку зробити висновок, що в процесі користування більших або менших змін зазнають обидві контактуючі мови — як власна, так і засвоєна [4, с. 12].

Ще недавно вчені вважали, що внаслідок мовної взаємодії відбувається змішування мов, що може призвести до виникнення зовсім нової за своєю якістю «змішаної мови». Але зараз більшість мовознавців дотримуються протилежного погляду: «внаслідок взаємодії не створюється нова

мова, а виникають певні зміни у тих мовах, що взаємодіють» [4, с. 15]. Тому сам термін «змішування мов» Г. Шухардта не дуже чіткий і не зовсім адекватний.

Будь-які мовні взаємозв'язки практично завжди зароджуються і здійснюються на індивідуальному мовному рівні в процесі мовленнєвої діяльності носіїв різних мов. Тому завдання лінгвістів, які досліджують міжмовні контакти, на думку І.П. Бондаренка, полягає «не тільки в тому, щоб констатувати та аналізувати сучасний рівень взаємодії і взаємовпливу двох мов, але й спробувати відшукати та описати їх первісні підвалини» [1, с. 5].

Мовні контакти розрізняються за своїм характером, стійкістю та інтенсивністю. Розрізняють такі яскраво виражені типи мовних контактів:

1. Казуальні (тимчасові) мовні контакти, що базуються на нерегулярному, епізодичному спілкуванні мовних колективів.

2. Перманентні (стійкі) мовні контакти, що спостерігаються під час довготривалого інтенсивного спілкування мовних колективів. Перманентні контакти, в свою чергу, поділяються на: а) зовнішні (коли мовні колективи, входячи в різні суспільно-політичні єдності, розміщені на суміжних територіях і підтримують між собою постійні жваві економічні, політичні, культурні та інші зв'язки) та б) внутрішні мовні контакти (коли мовні колективи, складаючи одну суспільно-політичну єдність, живуть на одній території і ведуть спільне господарство, політичне і культурне життя) [5, с. 7].

Список використаних джерел:

1. Бондаренко І.П. Російсько-японські мовні взаємозв'язки 18 ст. (історико-лінгвістичне дослідження). Автореф. дис. ... докт. філол. наук: 10.02.13.; 10.02.02. К., 1999. 37 с.

2. Будняк Д.В. Полонизмы в современном украинском литературном языке. Автореф. дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.01. К., 1991. 55 с.
3. Вайнрайх У. Языковые контакты: состояние и проблемы исследования. К.: Вища школа, 1979. 263 с.
4. Жлуктенко Ю.О. Українсько-англійські міжмовні відносини (Українська мова у США і Канаді). К.: Вид-во Київського ун-ту, 1964. 168 с.
5. Лизанец П.Н. Украинско-венгерские межъязыковые контакты (мадьяризмы в украинском языке). Автореф. дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.01. Львов, 1971. 45 с.
6. Хауген Э. Языковой контакт. *Новое в лингвистике*. М.: Прогресс, 1972. Вып.6. С.61—68.